

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION
NOVEMBER 2012

GREEK SECOND ADDITIONAL LANGUAGE: PAPER I

Time: 2 hours

100 marks

PLEASE READ THE FOLLOWING INSTRUCTIONS CAREFULLY

1. This question paper consists of 15 pages. Please check that your question paper is complete.
 2. Read the questions carefully.
 3. Number your answers exactly as the questions are numbered.
 4. In your own interest write legibly and present your work neatly.
-

ΤΜΗΜΑ 1 ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

ΕΡΩΤΗΣΗ 1 **Να διαβάσεις προσεκτικά το παρακάτω κείμενο και να ολοκληρώσεις τις δραστηριότητες που ακολουθούν:**

ΓΚΡΑΦΙΤΙ

Το γκράφιτι είναι η αναγραφή κειμένου -όπως τα συνθήματα- ή ζωγραφικής σε τοίχους, που συνήθως βρίσκονται σε δημόσιους χώρους και αποτελεί μέρος της κουλτούρας χιπ-χοπ. Η λέξη “γκράφιτι” προέρχεται από την ελληνική λέξη “γράφω”. Οι αρχαιότερες μορφές γκράφιτι χρονολογούνται από το 3.000 π.Χ. και είναι προϊστορικές ζωγραφιές σε σπηλιές.

Η περίοδος 1971–1974 αναφέρεται ως μία προοδευτική εποχή, κατά την οποία τα γκράφιτι προκάλεσαν ένα κύμα στις μορφές και τη διασημότητα. Όταν το κύμα έφτασε στη Νέα Υόρκη, το Μπρονξ παρήγαγε έναν από τους πρώτους καλλιτέχνες γκράφιτι για να κερδίσει την προσοχή των μέσων στη Νέα Υόρκη.

Ο ΤΑΚΙ 183 ήταν ένας ελληνοαμερικανός που χρησιμοποίησε ένα μίγμα του ονόματός του Dimitris, TAKI και του αριθμού της οδού του, 183rd, ως υπογραφή. Λόγω του παράξενου ονόματος και του αριθμού, οι άνθρωποι άρχισαν να παίρνουν το μήνυμά του, γράφοντας στους τοίχους Mary 122, George 21, κλπ. Αυτό καταγράφηκε σε ένα άρθρο του 1971 στην εφημερίδα New York Times με τον τίτλο “TAKI 183” και έτσι ο ΤΑΚΙ 183 έγινε ο πρώτος που αναγνωρίστηκε από την κοινωνία έξω από την ομάδα γκράφιτι.

Το στένσιλ χρησιμοποιείται συχνά σε πορείες διαμαρτυρίας για “γρήγορα” γκράφιτι. Σε ορισμένες πόλεις του κόσμου υπάρχουν τοίχοι μόνο για γκράφιτι. Κάποιες φορές το γκράφιτι γίνεται κατά επιθυμία του ιδιοκτήτη του κτιρίου για διακόσμηση, συνήθως με συγκεκριμένη θεματολογία.

Αυξημένη δημοτικότητα, ειδικά στην Ευρώπη, έχει αποκτήσει η τέχνη των στένσιλ, όπου το σχέδιο προετοιμάζεται από πριν στο χώρο του καλλιτέχνη. Αυτός κόβει λεπτή λαμαρίνα ή ξύλο στο σχέδιο που έχει ετοιμάσει και την τοποθετεί πάνω στον τοίχο. Μετά ψεκάζει από πάνω τη μπογιά και αφήνει αποτύπωμα μόνο όπου υπάρχει κενό στη λαμαρίνα.

[Κείμενο: Από την Βικιπαίδεια, με αλλαγές]

[εικόνα: <<http://mousikaproastia.blogspot.com/2011/10/blog-post.html>>]

1.1 Να απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις, χρησιμοποιώντας ολοκληρωμένες προτάσεις:

- 1.1.1 Τι είναι το γκράφιτι; (1)
- 1.1.2 Γιατί αναφέρεται η περίοδος 1971 – 1974 ως μια “προοδευτική εποχή”; (1)
- 1.1.3 Ποιος ήταν ο ΤΑΚΙ 183; (2)
- 1.1.4 Πού βρίσκεται το Μπρονξ; (1)
- 1.1.5 Πού δημοσιεύτηκε το άρθρο “TAKI 183”; (1)
- 1.1.6 Πότε χρησιμοποιείται το στένσιλ; (1)
- 1.1.7 Πώς προετοιμάζεται το στένσιλ; (2)

1.2 Να βρείτε συνώνυμα των παρακάτω λέξεων στο κείμενο:

- 1.2.1 δρόμος (1)
- 1.2.2 βάψιμο (1)
- 1.2.3 γκρουπ (1)
- 1.2.4 ιδιαίτερα (1)

1.3 Να γράψεις πλαγιότιτλους/τίτλους για την δεύτερη, τρίτη και τέταρτη παράγραφο του κειμένου. (6)**1.4 Να ξαναγράψεις τις παρακάτω προτάσεις βάζοντας το ρήμα της παρένθεσης στον Αόριστο.**

- 1.4.1 Η περίοδος 1971 – 1974 (αναφέρομαι) ως μια “αρχική εποχή”. (1)
- 1.4.2 Το στένσιλ (χρησιμοποιώ) σε πορείες διαμαρτυρίας για “γρήγορα” γκράφιτι. (1)
- 1.4.3 Το γκράφιτι (γίνομαι) κατά επιθυμία του ιδιοκτήτη του κτιρίου για διακόσμηση. (1)
- 1.4.4 Αυξημένη δημοτικότητα, ειδικά στην Ευρώπη, (αποκτώ) η τέχνη του στένσιλ. (1)

1.5 Να ξαναγράψεις τις παρακάτω προτάσεις συμπληρώνοντας τον σωστό τύπο του επιθέτου που είναι στην παρένθεση:

- 1.5.1 Το Μπρονξ παρήγαγε έναν από (καλός) καλλιτέχνες γκράφιτι. (1)
- 1.5.2 Ο TAKI 183 έγινε (διάσημος) από την ομάδα γκράφιτι. (1)

[25]

ΕΡΩΤΗΣΗ 2

Να διαβάσεις προσεκτικά το παρακάτω κείμενο και να ολοκληρώσεις τις δραστηριότητες που ακολουθούν:

Πρώτοι στην Ευρώπη στην ηλεκτρονική αδελφοποίηση σχολείων

Την πρώτη θέση στην Ευρώπη σε αριθμό βραβείων στο “eTwinning”, δηλαδή στην ηλεκτρονική αδελφοποίηση σχολείων, κατέκτησε η Ελλάδα το 2006. Για να ενισχύσει αυτή την επιτυχία το Υπουργείο Παιδείας και το Ίδρυμα Ευγενίδου διοργανώνουν το “Πανευρωπαϊκό Εργαστήριο Ανάπτυξης και Δικτύωσης για τη δράση eTwinning” από τις 6 έως τις 8 Απριλίου.

Η επιλογή της Ελλάδας για τη φιλοξενία της πανευρωπαϊκής αυτής συνάντησης επισφραγίζει την ιδιαίτερη επιτυχία της δράσης eTwinning στη χώρα μας, κάτι που αποδεικνύεται και από τον αριθμό βραβείων που κέρδισαν τα ελληνικά σχολεία στην πρώτη σχετική εκδήλωση τον Ιανουάριο 2006 στην Αυστρία. Έξι συνολικά αδελφοποιημένες σχολικές μονάδες πήραν ισάριθμο αριθμό βραβείων, δίνοντας στη χώρα μας την πρώτη θέση σε αριθμό βραβευμένων σχολικών μονάδων. Η χώρα μας δε, κατέχει και την τέταρτη θέση σε αριθμό συμμετοχών – από το σύνολο των 28 συμμετεχόντων – χωρίς να ληφθεί υπόψη η αναλογία του πληθυσμού.

Το θέμα του συνεδρίου είναι “Τέχνες και Ανθρωπιστικές Επιστήμες” και στόχο έχει την εξοικείωση των συμμετεχόντων με τις διάφορες πτυχές της διαδικασίας του eTwinning, καθώς επίσης και με τη διεύρυνση των δυνατοτήτων υλοποίησης συνεργασιών μεταξύ σχολείων στον

τομέα των Τεχνών και των Ανθρωπιστικών Επιστημών. Το eTwinning είναι μια νέα και πρωτοποριακή διευρωπαϊκή δράση που άρχισε επίσημα τον Ιανουάριο του 2005. Είναι ένας από τους τέσσερις άξονες του eLearning και στοχεύει σε μια πλήρη και συστηματική συνεργασία με παιδαγωγικά κοινωνικά και πολιτιστικά οφέλη. Σχεδιάστηκε για να δώσει σε μαθητές και εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα να γνωρίσουν την εκπαιδευτική κουλτούρα άλλων λαών, να μάθουν να

συνεργάζονται, να μοιράζονται τις απόψεις τους και να δημιουργήσουν καινούργιες φιλίες. Ήδη στο πρόγραμμα συμμετέχουν περισσότερα από 13.500 σχολεία σε όλη την Ευρώπη, αριθμός που ακολουθεί ανοδική πορεία.

[Ελληνικά: Από το κείμενο στη λέξη, Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΜΕ, με αλλαγές]

[<<http://www.mirandanet.ac.uk/elearning/>>]

2.1 Με βάση το παραπάνω κείμενο να σημειώσεις αν οι παρακάτω προτάσεις είναι Σωστές ή Λάθος.

- 2.1.1 Η Ελλάδα πήρε τα περισσότερα βραβεία απ' όλες της χώρες της Ευρώπης για το eTwinning το 2006. (1)
- 2.1.2 Το Υπουργείο Παιδείας οργανώνει ένα Εργαστήριο για να συγχαρεί τα σχολεία που βραβεύτηκαν. (1)
- 2.1.3 Η διοργάνωση του Εργαστηρίου γίνεται από το Υπουργείο Παιδείας σε συνεργασία με το Ίδρυμα Ευγενίδου. (1)
- 2.1.4 Στη συνάντηση αυτή καλούνται να συμμετάσχουν χώρες απ' όλη την Ευρώπη. (1)
- 2.1.5 Τον Ιανουάριο του 2006 τα ελληνικά σχολεία πήραν έξι συνολικά βραβεία σε μια σχετική εκδήλωση. (1)
- 2.1.6 Το θέμα που έχει το συνέδριο που θα γίνει στην Ελλάδα είναι "Πανευρωπαϊκό Εργαστήριο Ανάπτυξης και Δικτύωσης για τη δράση eTwinning" (1)
- 2.1.7 Η επίσημη έναρξη του eTwinning έγινε τον Ιανουάριο του 2005. (1)
- 2.1.8 Το eLearning είναι τμήμα του eTwinning. (1)
- 2.1.9 Το eLearning και το eTwinning έχουν όχι μόνο παιδαγωγικά αλλά και πολιτικά οφέλη. (1)
- 2.1.10 Στο πρόγραμμα αυτό λαμβάνουν μέρος μέχρι 13.500 σχολεία σε όλη την Ευρώπη. (1)

2.2 Να ξαναγράψεις τις προτάσεις σχηματίζοντας ουσιαστικά από τα ρήματα του πλαισίου και να βάλεις το κάθε ουσιαστικό στην πρόταση που ταιριάζει.

αποφασίζω, οργανώνω, εγκρίνω, αυξάνω, μολύνω

- 2.2.1 Το σχολείο μας ανέλαβε την ... ενός εργαστηρίου Θεάτρου Σκιών. (1)
- 2.2.2 Η ... των τιμών έχει δημιουργήσει μεγάλο πρόβλημα στην οικονομία μας. (1)
- 2.2.3 Ο Γιώργος πήρε την ... να σπουδάσει στο πανεπιστήμιο. (1)
- 2.2.4 Η ... του περιβάλλοντος είναι ένα σοβαρό πρόβλημα του πλανήτη μας. (1)
- 2.2.5 Το Υπουργείο Παιδείας έδωσε την ... του για να ξεκινήσουν οι εξετάσεις. (1)

2.3 Να συμπληρώσεις με –ει– ή –ι– τις λέξεις που βρίσκονται στο πλαίσιο και στη συνέχεια να ξαναγράψεις τις προτάσεις συμπληρώνοντας το κενό της κάθε πρότασης με τη σωστή λέξη του πλαισίου.

ομιλ____ά, πορ____ά, διδασκαλ____ά, οικογέν____α, λειτουργ ____ά

2.3.1 Χτες το πρωί έγινε μια μεγάλη ... διαμαρτυρίας των εργαζομένων. (1)

2.3.2 Η ... του καθηγητή μας ήταν πολύ βαρετή. (1)

2.3.3 Χτες παρακολούθησα μια πολύ ενδιαφέρουσα (1)

2.3.4 Η Μαρία έχει μια μεγάλη (1)

2.3.5 Κάθε Κυριακή πρωί γίνεται ... στην εκκλησία μας. (1)

2.4 Να ξαναγράψεις τις παρακάτω προτάσεις, συμπληρώνοντας τα κενά με το ρήμα της παρένθεσης στον Συνεχή Μέλλοντα ή στον Απλό Μέλλοντα.

2.4.1 Το Υπουργείο Παιδείας (διοργανώνω) ένα Συνέδριο στην Ελλάδα φέτος τον Δεκέμβριο. (1)

2.4.2 Από φέτος (ξεκινάω) το πρόγραμμα eLearning και στο σχολείο μας. (1)

2.4.3 Οι μαθητές (πηγαίνω) στο σχολείο κάθε μέρα στις 7:50 π.μ. (1)

2.4.4 Σήμερα (διαβάζω) ένα ωραίο βιβλίο. (1)

2.4.5 Του χρόνου το καλοκαίρι (περνάω) τις διακοπές μου στο Κέηπ Τάουν. (1)

[25]

ΕΡΩΤΗΣΗ 3

Να διαβάσεις την παρακάτω ιστοσελίδα και να ολοκληρώσεις τις δραστηριότητες που ακολουθούν:

3.1 Να απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις, σύμφωνα με την παραπάνω ιστοσελίδα, χρησιμοποιώντας ολοκληρωμένες προτάσεις:

- 3.1.1 Ποιο είναι το όνομα της τράπεζας; (1)
- 3.1.2 Σε ποιον οργανισμό ανήκει αυτή η ιστοσελίδα; (1)
- 3.1.3 Νομίζεις ότι μπορείς να διαβάσεις τις πληροφορίες που βρίσκονται στην ιστοσελίδα αυτή και σε άλλη γλώσσα και γιατί; (1)
- 3.1.4 Πόσον καιρό υπάρχει αυτή η τράπεζα; (1)
- 3.1.5 Εάν ψάχνεις να βρεις πληροφορίες και η επιλογή αυτή δεν υπάρχει στους τίτλους που βρίσκονται στην ιστοσελίδα, τι μπορείς να κάνεις; (1)

3.2 Με βάση την παραπάνω ιστοσελίδα να σημειώσεις το σωστό γράμμα της μιας από τις δύο πιθανές απαντήσεις που δίνονται για την κάθε ερώτηση.

3.2.1 Εάν είσαι νέος και θέλεις να σπουδάσεις, πού πρέπει να κάνεις κλικ για πληροφορίες;

- A ανακοινώσεις/εκδόσεις
B νέοι, σπουδαστές (1)

3.2.2 Πότε ιδρύθηκε η τράπεζα;

- A 1841
B 2011 (1)

3.2.3 Εάν θέλεις να βρεις πιο πολλές πληροφορίες για την τράπεζα, πρέπει να κάνεις κλικ στο:

- A επενδυτές
B η τράπεζα (1)

3.2.4 Εάν θέλεις, μπορείς να εξοφλήσεις τις οφειλές σου προς το Δημόσιο με πιστωτική κάρτα που είναι:

- A άτοκη για 3 μήνες
B με τόκους για 3 μήνες (1)

3.2.5 Εάν θέλεις να μπεις στο διαδίκτυο για Internet Banking πρέπει να κάνεις κλικ στο:

- A Ηλεκτρονικές υπηρεσίες
B Internet Banking είσοδος (1)

[10]

Βαθμοί 60

ΤΜΗΜΑ 2**ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ****ΕΡΩΤΗΣΗ 4**

Να διαβάσεις προσεκτικά το παρακάτω γνωστό κείμενο και να απαντήσεις στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

Η τελευταία αρκούδα του Πίνδου

Πήρε, λοιπόν, τη μικρή του τη σύνταξη, για τα είκοσι χρόνια του, είχε βέβαια και κάτι λεφτά μαζεμένα με την τόση τη στέρηση και ξεκίνησε αμέσως για την Ελλάδα – πίσω για το Ντομπρίνοβο – Ηλιοχώριον, επαρχία Δωδώνης. Μέσα για μέσα στην καρδιά του Πίνδου, Δημήτριος Σκουρογιάννης – ι Μήτρους που λέγαμε, – ο επιστήθιος φίλος μου και φίλος πολύ και του συγγραφέα μας. Στα σαράντα πέντε του πια, μα γερός ακόμα σαν βούβαλος, στρογγυλοπρόσωπος, αγριομάλλης, μεγαλόκορμος και στραβοπόδαρος, όπως είναι όλοι τους από κείνα τα μέρη, από κείνα τα βουνά τα μεγάλα.

Και γύρισε ο Σκουρογιάννης εκεί. Εκεί που το 'χε τάξει στον εαυτό του. Αυτό το Ντομπρίνοβο ήταν το στήριγμα της καρδιάς του στα χρόνια της ξενιτιάς, ήταν το τέρμα του μακρινού ταξιδιού του – κι η ανταμοιβή του μαζί. Τα μεγάλα βουνά της πατρίδας έρχονταν και ξανάρχονταν στην ερημιά του ξένου του τόπου, σκεπάζοντας με την αχλύ τη γαλάζια τους την καταχνιά της βορεινής πολιτείας. Και το βράδυ πάλι, καθώς έκλεινε αποσταμένος τα μάτια του, το ξερό, μονότονο όλη μέρα κροτάλισμα των σιδικικών, που βούιζε ακόμα στ' αυτιά του, σκεπαζότανε σιγά σιγά από κείνο το γνώριμο, το βαθύ τους ανάσαμα των χιλιάδων και χιλιάδων πεύκων κι ελάτων στον Πίνδο – εκεί, σε κείνον τον τόπο, που 'ταν ο τόπος του, όσο δεν ήτανε κανενός – κι αποκοιμότανε μέσα σ' αυτό.

Κρυφά, για να μη φανερώνεται στους άλλους και τον αποπαίρνουνε με τις σαχλαμάρες και τα πειράγματα του ελληνικού καφενείου, αυτόν το γυρισμό δούλευε μέσα του – και τον χαιρόταν που θα τον είχε. Να τελειώσει καμιά φορά με τις νόρμες, τα ακόρντ, τα ορτούνγκ, τα συρματόσκοινα, και να τελειώσει με την άσφαλτο, το τσιμέντο και τ' αλουμίνιο και να φτάσει κάποτε κει:

– Κόβι, Μήτρου μ' κόβε να γυρίσουμε καμιά φορά...

Και καμιά φορά ξεχνιόταν ωστόσο, ξεσπούσε μπροστά στους άλλους: "Ίμεις από του Ντουμπρίνουβουν", "Ίμεις εκεί στο Ντουμπρίνουβον... Ιδέαν δεν έχετε ισείς..."

– Παράτα μας, ρε Σκουρογιάννη, μ' αυτό το Ντομπρίνοβο, του ρίχνονταν όλοι.

Τότες έσκυβε το κεφάλι, φούσκωνε τα μάγουλά του, μετάνοιωνε που του ξέφυγε και το ξανάπε, σώπαινε κι ορκιζότανε μέσα του να φυλάγεται, να το φυλάει για τον εαυτό του, θησαυρό του, καημό του.

Αύγουστος ήταν. Από τη Θεσσαλονίκη που κατέβηκε με το τρένο – τίποτα δε στάθηκε να δει – γραμμή λεωφορείο και στην Κοζάνη, γραμμή κι από κει για την Κόνιτσα. Εκεί το νοίκιασε το μικρό ημιφορτηγό για τις έξι βαλίτσες του, κάτι δέματα, κάτι πακέτα, άλλα μικρότερα – τα καζάντια του στη Γερμανία. Σε τρεις-τέσσερες ώρες σταματήσανε στο μικρό μπακάλικο – ήταν από τότε, πριν φύγει. Τώρα με το δρόμο που φκιάξανε, το μεγαλώσανε και σταματούν εκεί τα λεωφορεία. Κατέβασε τα πράματα, πλήρωσε τον άνθρωπο, έφυγε το φορτηγάκι, αυτός στάθηκε μια στιγμή και κοίταξε γύρω του. Αριστερά του το βουνό της Λάιστας, κάτω η βαθιά ποταμιά που πάει με τ' άλλα νερά να βρει τον Αώο. Το χειμώνα βουίζει, η πλατιά της χαλικάριά λαμποκοπάει τώρα μέσα στον ήλιο. Πέρα, μπροστά του, ο Γυφτόκαμπος. Αντίκρυ του εκείνη η πλαγιά με τα πεύκα, τα ελάτια να κατρακυλούν αραδιαστά, πυκνά, στητά, φουντωτά. Ξωπίσω της, πέρα, τα βουνά τα μεγάλα – όπως τα 'ξερε. Ο τόπος του.

Είκοσι χρόνια τα 'στελνε ταχτικά κάθε μήνα στους γονιούς του τα ογδόντα του μάρκα και να 'ρθει δεν θέλησε. Δεν ήτανε μόνο για τα λεφτά, την οικονομία και δεν ήταν ύστερα μονάχα για τη δικτατορία, τις φασαρίες. Χωρίς να το ξέρει, χωρίς να μπορεί να σκεφτεί τέτοια πράματα, ήταν κι αυτός από τους ανθρώπους εκείνους που δεν το λιανίζουνε τ' όνειρό τους, το θέλουν ακέριο, σωστό, μια και καλή, το φκιάχνουνε μέσα τους, το στήνουνε, το δουλεύουν και ξέρουν, μπορούνε να την καρτερούνε την ώρα του.

Το χωριό αρχίζει λίγο πιο κάτω απ' το δρόμο, κατηφορίζοντας από τούτη τη μεριά της βαθιάς κοιλάδας. Τίποτα δε φαίνεται από το δρόμο. Μεγάλες καρυδιές τα κρύβουν, τα σκεπάζουν ολότελα τα πέτρινα σπίτια του ως κάτω στην εκκλησιά με τον πελώριο πλάτανο μπρος της. Το μεσημέρι κρατούσε ακόμα, ψυχή δεν ήταν στο δρόμο. Τράβηξε τα πράματά του στην άκρη, κάθισε στον ίσκιο πάνω σ' ένα κασόνι κι άκουγε τα τζιτζίκια. Σήκωσε μια στιγμή το κεφάλι κατά το δέντρο, χαμογέλασε – τον καλωσορίζανε.

Εκεί τον βρήκαν αργότερα, τον γνωρίσανε, τον βοήθησαν να κατεβάσουν τα πράματα, μπήκε στο πατρικό του, ήρθαν όλοι, τον καλωσορίσανε, τον δεχτήκανε μετά χαράς, μείνανε ως το βράδυ μαζί του.

Είχε φτάσει.

Από τότε που γίνθηκε ο κόσμος, οι Ντομπρινοβίτες ξενιτεύονται. Στο χωριό τους γυρίζουν άμα γεράσουν. Ποτές τους δεν ήτανε ξυλοκόποι στα δάση που 'χουνε γύρω τους, αγωγιάτες στα βουνά τους, τσομπαναράιοι, μαστόροι, χρυσικοί, καλαντζήδες. Ένα παρακλάδι της Εγνατίας περνούσε από κει. Το παίρνανε και τραβούσαν – όπου τους βγάλει. Ξενιτευόντανε για να καζαντίσουν. Στα Γιάννινα, τη Θεσσαλονίκη – τον παλιό καιρό πηγαίνανε στα μέρη της Μαύρης Θάλασσας, κάτω χαμηλά στη Μεσημβρία, τον Πύργο, την παλιά Ανατολική Ρωμυλία – δικά τους ήτανε κάποτε κείνα τα μέρη. Ο συγγραφέας μας λέει πως είναι άνθρωποι σε τούτον τον κόσμο που το 'χουν στο αίμα τους να προκόβουν. Δεν πέφτουν έξω με τις δουλειές, τα λεφτά. Οι Ντομπρινοβίτες είναι απ' αυτούς: γερή καρδιά, γερό κορμί, σίγουρο μάτι.

Δίπατα πέτρινα σπίτια, εκκλησιές μεγάλες με πλατώματα πλακόστρωτα μπροστά τους, σχολειό δικό τους, που φκιάζανε μόνοι τους, τα στενορύμια του χωριού τους όλα καλντερίμι με δουλεμένη την πέτρα – τη μαρτυρούνε την προκοπή που κάναν στα ξένα και που τη φέραν και δω.

Ξενιτεμένοι και τώρα, πάνε και τώρα το καλοκαίρι, με τα γιωταχί τους, τα τρανζιστορ, τις ηλεκτρικές τους κουζίνες, με τις νικέλινες πολυθρόνες που κουβαλούνε μαζί τους για τις αυλές τους. Εργάτης στη Γερμανία από το Ντομπρίνοβο δεν πήγε κανένας – αυτός, ο Σκουρογιάννης μονάχα.

Κόσμος ήτανε και τώρα στο χωριό του, πολύς, Αύγουστο μήνα που γύρισε. Και χάρηκε βέβαια που τους βρήκε τόσους εκεί. Άλλοι τον 'ξέραν, τους ήξερε, μ' άλλους βρεθήκανε να 'χουν συγγένειες, παλιές γνωριμίες. Το βράδυ ανεβαίνουνε και μαζεύονται στο μπακαλικάκι του δρόμου, κατεβαίνουν στην εκκλησιά με το μεγάλο της πλάτωμα, τότε πάλι στην πλατεία του σχολειού – μια ταράτσα πάνω από τη ρεματιά.

Θα 'θελε να τους έλεγε κάτι κι αυτός για τα δικά του της Γερμανίας, την ξενιτιά, τη νοσταλγία, τα βάσανα. Εδώ τώρα μπορούσε να το λέει πια και να μην φοβάται, πως "Ίμεις ιδώ στο Ντομπρίνοβον...". Δικοί του άνθρωποι είναι γύρω του, Ντομπρινοβίτες, Ντομπρίνοβο είναι όλα.

Και δεν το λέει. Από τις πρώτες μέρες ακόμα αρχίζει να νιώθει πως κάπως είναι και κάπως δεν είναι μαζί με τους άλλους. Κάτι του λείπει για να 'ναι μαζί τους, για να 'ναι απ' αυτούς. Ο συγγραφέας μας να 'ταν εδώ, θα μπορούσε να 'λεγε πως αυτός απόμεινε όλα τα χρόνια της Γερμανίας Ντομπρινοβίτης, οι άλλοι δεν είναι τίποτα πια, από πουθενά δεν είναι. Όπου βρεθούνε, μόλις βρεθούνε, θ' αρχίσουν σε λίγο να λένε πάλι για τις δουλειές τους, για τα λεφτά τους, τα μαγαζιά τους, τα πράματα, μηχανήματα, χτήματα που αγόρασαν, που θ' αγοράσουν. Αν ήταν εδώ κανένας Μπρουσάκης, Σαββίδης, Γιαννόπουλος, από κείνους τους φιλόσοφους του ελληνικού καφενείου, θα 'χε πάλι τη σοφή την εξήγησή του – κοινωνία της κατανάλωσης και το ξερίζωμα, την αλλοτρίωση των ανθρώπων και τ' άλλα που λέγανε.

Ο Σκουρογιάννης δεν μπορούσε βέβαια να σκέφτεται τέτοια πράματα, τόσο πολλά. Αρχισε μόνο και το 'νιωθε πως ήταν μόνος μέσα σ' αυτούς τους ανθρώπους, έτσι σαν λίγο ξένος ανάμεσά τους. Του φαίνονται λίγο παράξενοι – άλλος κόσμος είναι. Άλλοι, λοιπόν, ήταν εκείνοι οι φιλόσοφοι με τις πολλές θεωρίες τους, τις παρλαπίπες και τους καυγάδες. Αυτός ήταν που τους απόπαιρνε τότε – τους θυμιάται τώρα καμιά φορά το βράδυ, γυρίζοντας σπίτι. Και κείνα τα βράδια της ξενιτιάς, το κουτό, βαρετό ξεροστάλιασμα στο σταθμό – δεν ξέρει βέβαια κι αυτό να το πει – αν άλλο δεν είχανε μέσα – ήτανε κάπως σαν να τους δέναν, να τους ένωναν – ίδιος καημός, ίδια πίκρα – κάπως κοντά σου τον νιώθεις τον άλλον. Πολύ σκορπισμένοι του φαίνονται τούτοι – μέσα στην Ελλάδα, μέσα στο δικό τους τον τόπο. Και δεν το λέει "Ίμεις ιδώ εις το Ντομπρίνοβον" – φοβάται ο Σκουρογιάννης μη του ριχτούνε, τον αποπάρουν κι εδώ.

Έβαλε μαστόρους κι έφκιαξε το 'να δωμάτιο, έφκιαξε δίπλα το μαγειριό του, ταχτοποίησε με μεράκι τα γερμανικά κουζινικά που 'χε φέρει, έφκιαξε μπροστά την αυλή την πλακόστρωτη, την περγολιά της. Έφκιαξε και λίγο το φράχτη – πήγε κι έφκιαξε και τους τάφους των γονιών του στο νεκροταφείο – τα τέλειωσε όλα σωστά, νοικοκυρεμένα. Οι άλλοι θα φεύγαν ως το φθινόπωρο, αυτός δεν έφευγε, ερχόταν. Κατέβηκε για λίγες μέρες στα Γιάννινα, κανόνισε την επιταγή για τη σύνταξή του, να του τη στέλνουν στο χωριό, έβαλε τα λεφτά του στην τράπεζα, τελείωσε μ' αυτά, γύρισε πίσω.

Καιρός ήτανε πια να περπατήσει και λίγο τον τόπο του. Πήρε το δισάκι του ένα πρωί – να κατέβαινε ως κάτω στη ρεματιά, να 'μπαινε λίγο στο δάσος. Κατέβηκε. Μικρά "πριόνια" δουλεύουν και τώρα στην άκρη του δάσους. Έκατσε λίγο – την είδε την τυραγνία των ανθρώπων, των μουλαριών, να κουβαλούν ως τα φορτηγά τους μεγάλους κομμένους κορμούς. Πιο γνώριμος του φάνηκε ο κόσμος αυτός, πιο δικός του. Τράβηξε ύστερα λίγο πιο πέρα, έκοψε αριστερά, μπήκε στο μεγάλο δάσος. Πήρε το παλιό μονοπάτι των τσομπαναράων, των ξυλοκόπων, των παλιών ληστάρχων που τραβάει για την κορφή. Ανάσανε βαθιά το βουνίσιο αγέρα, στάθηκε μια στιγμή και τ' άκουσε ζωντανό το βούισμα εκείνο των δέντρων – που μακρινό τον ακολουθούσε τότε στη Γερμανία. Έφτασε στο ξέφωτο που 'ξερε, κοντά στην κορφή – ένα μικρό λιβάδι – σκηνίτες εκείνα τα χρόνια τα φέρναν εδώ και βοσκούσανε τα μικρά κοπάδια τους.

Γύρισε αργά στο χωριό με το ηλιοβασίλεμα – γραμμή για το σπίτι – κανέναν δεν ήθελε. Ήτανε μια μέρα καλή, κάτω στη ρεματιά, στη χαλικάριά, στα πριόνια, ψηλά στο βουνό. Τ' όνειρο του γυρισμού του δεν τον είχε γελάσει.

Δημήτρης Χατζής

Ερωτήσεις:

- 4.1 **Τι γνωρίζεις για τον ήρωα της ιστορίας αυτής;** (4)
- 4.2 **Γιατί δε θέλησε να πάει στο χωριό του ο Σκουρογιάννης όσο βρισκόταν στη Γερμανία; Να αναφέρει παραδείγματα από το κείμενο.** (4)
- 4.3 **Ποιες γλωσσικές ιδιαιτερότητες παρατηρείς στο απόσπασμα;** (2)
- 4.4 **Να διαβάσεις το ποίημα του Γ. Σεφέρη "Ο Γυρισμός του ξενιτεμένου" και να συγκρίνεις τον ξενιτεμένο του Σεφέρη με τον ήρωα του Χατζή.** (10)

Ο ΓΥΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΥ

"Παλιέ μου φίλε, τι γυρεύεις;
Χρόνια ξενιτεμένος ήρθες
με εικόνες που έχεις αναθρέψει
κάτω από ξένους ουρανούς
μακριά απ' τον τόπο το δικό σου".

"Γυρεύω τον παλιό μου κήπο·
τα δέντρα μου έρχονται ως τη μέση
και οι λόφοι μοιάζουν με πεζούλια
κι όμως σαν ήμουνα παιδί
έπαιζα πάνω στο χορτάρι
κάτω από τους μεγάλους ίσκιους
κι έτρεχα πάνω σε πλαγιές
ώρα πολλή λαχανιασμένος".

“Παλιέ μου φίλε ξεκουράσου,
σιγά σιγά θα συνηθίσεις
θ’ ανηφορίσουμε μαζί
στα γνώριμά σου μονοπάτια
θα ξαποστάσουμε μαζί
κάτω απ’ το θόλο των πλατάνων
σιγά σιγά θα ’ρθουν κοντά σου
το περιβόλι κι οι πλαγιές σου”...

Γ. Σεφέρης

[20]

ΕΡΩΤΗΣΗ 5

Να διαβάσεις προσεκτικά το παρακάτω γνωστό κείμενο και να ολοκληρώσεις τις δραστηριότητες που ακολουθούν:

Ζητείται Ελπίς

Όταν μπήκε στο καφενείο, κείνο το απόγευμα, ήτανε νωρίς ακόμα. Κάθισε σ' ένα τραπέζι, πίσω από το μεγάλο τζάμι που έβλεπε στη λεωφόρο. Παράγγειλε καφέ.

Σε άλλα τραπέζια, παίζανε χαρτιά ή συζητούσανε.

Ήρθε ο καφές. Άναψε τσιγάρο, ήπια δυο γουλιές, κι άνοιξε την απογευματινή εφημερίδα.

Καινούριες μάχες είχαν αρχίσει στην Ινδοκίνα. "Αι απώλειαι εκατέρωθεν υπήρξαν βαρύταται", έλεγε το τηλεγράφημα.

Ένα ακόμα ιαπωνικό αλιευτικό που γύρισε με ραδιενέργεια.

"Η σκιά του νέου παγκόσμιου πολέμου απλούται εις τον κόσμο μας", ήταν ο τίτλος μιας άλλης είδησης.

Ύστερα διάβασε άλλα πράγματα: το έλλειμμα του προϋπολογισμού, προαγωγές εκπαιδευτικών, μια απαγωγή, ένα βιασμό, τρεις αυτοκτονίες. Οι δύο, για οικονομικούς λόγους. Δυο νέοι, 30 και 32 χρονώ. Ο πρώτος άνοιξε το γκάζι, ο δεύτερος χτυπήθηκε με πιστόλι.

Αλλού είδε κριτική για ένα ρεσιτάλ πιάνου, έπειτα κάτι για τη μόδα, τέλος την "Κοσμική Κίνηση": "Κοκταίηλ προχθές παρά τω κυρίω και τη κυρία Μ.Τ. Χάρμα ευμορφίας και κομψότητος η κυρία Β.Χ. με φόρεμα κομψότατο εμπριμέ και τοκ πολύ σικ. Ελεγκάντικη εμφάνισις η δεσποινίς Ο.Ν."

Άναψε κι άλλο τσιγάρο. Έριξε μια ματιά στις "Μικρές Αγγελίες".

ΠΩΛΕΙΤΑΙ νεόδμητος μονοκατοικία, κατασκευή αρίστη, εκ 4 δωματίων, χολ, κουζίνας, λουτρού πλήρους, W.C.

ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ εις σοβαρόν κύριον δωμάτιον εις β' όροφον, ευάερον, ευήλιον...

ΖΗΤΕΙΤΑΙ πιάνο προς αγοράν...

Σκέψεις γυρίζανε στο νου του.

Από τότε που τελείωσε ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος, η σκιά του τρίτου δεν είχε πάψει να βαραίνει πάνω στον κόσμο μας. Και στο μεταξύ, το αίμα χυνότανε, στην Κορέα χτες, στην Ινδοκίνα σήμερα, αύριο...

Πέρασε το χέρι του στα μαλλιά του. Σκούπισε τον ιδρώτα στο μετωπό του· είχε ιδρώσει, κι όμως δεν έκανε ζέστη.

Ο πόλεμος, η βόμβα υδρογόνου, οι αυτοκτονίες για οικονομικούς λόγους, η "Κοσμική Κίνησης"... Το πανόραμα της ζωής!

Δεν είχε αλλάξει διόλου προς το καλύτερο η ζωή μας ύστερ' από τον πόλεμο. Όλα είναι τα ίδια σαν και πριν. Κι όμως είχε ελπίσει κι αυτός, όπως είχαν ελπίσει εκατομμύρια άνθρωποι σ' όλη τη γη, πως ύστερ' από τον πόλεμο, ύστερ' από τόσο αίμα που χύθηκε, κάτι θα άλλαζε. Πως θα 'ρχόταν η ειρήνη, πως ο εφιάλτης του πολέμου δε θα ίσκιωνε πια τη γη μας, πως δε θα γίνονταν τώρα αυτοκτονίες για οικονομικούς λόγους, πως...

Σουρούπωνε. Μερικά φώτα είχαν ανάψει κιόλας στα μαγαζιά αντίκρου. Στο καφενείο δεν είχανε ανάψει ακόμα τα φώτα. Του άρεσε έτσι το ημίφως.

Σκέφτηκε τη σύγχυση που επικρατεί στον κόσμο μας σήμερα. Σύγχυση στον τομέα των ιδεών, σύγχυση στον κοινωνικό τομέα, σύγχυση...

Δεν έφταιγε η εφημερίδα που έκανε τώρα αυτές τις σκέψεις. Τα σκεφτότανε όλα αυτά τον τελευταίο καιρό, πότε με λιγότερη, πότε με περισσότερη ένταση. Σκεφτότανε το σκοτεινό πρόσωπο της ζωής. Την ειρήνη, τη βαθιά τούτη λαχτάρα, που κρέμεται από μια κλωστή. Σκεφτότανε τη φτώχεια, την αθλιότητα. Σκεφτότανε το φόβο που έχει μπει στις καρδιές.

Στον καθρέφτη, δίπλα του, είδε το πρόσωπό του. Ένα πολύ συνηθισμένο πρόσωπο. Τίποτα δε μαρτυρούσε την ταραχή που είχε μέσα του.

Είχε πολεμήσει κι αυτός στον τελευταίο πόλεμο. Και είχε ελπίσει. Μα τώρα ήτανε πια χωρίς ελπίδα. Ναι, δε φοβότανε να το ομολογήσει στον εαυτό του πως ήτανε χωρίς ελπίδα.

Μια σειρά από διαψεύσεις ελπίδων ήταν η ζωή του. Είχε ελπίσει τότε... Είχε ελπίσει ύστερα...

Κάποτε, πριν από χρόνια, είχε ελπίσει στον κομμουνισμό. Μα είχε διαψευσθεί κι εκεί. Τώρα δεν είχε ελπίδα σε καμιά ιδεολογία!

Ζήτησε ένα ποτήρι νερό ακόμα. Αυτή η διάψευση από τις λογής λογής ιδεολογίες ήταν βέβαια γενικό φαινόμενο. Και παραπάνω από τη διάψευση, η κούραση, η αδιαφορία, που οι πιο πολλοί, η μεγάλη πλειοψηφία νιώθει μπροστά στις διάφορες ιδεολογίες.

Κοίταζε τα τρόλεϊ που περνάγανε ολοένα στη λεωφόρο, το πλήθος... Μπροστά του, η εφημερίδα ανοιχτή. Όλα αυτά που είχε δει και πρωτύτερα: η σκιά του καινούριου πολέμου, η Ινδοκίνα, οι δυο αυτοκτονίες για οικονομικούς λόγους, η "Κοσμική Κίνησης"...

– Τσιγάρα! Ένας πλανόδιος μπήκε.

Πήρε ένα πακέτο.

Στις έξι σελίδες της εφημερίδας: η ζωή. Κι αυτός ήταν τώρα ένας άνθρωπος που δεν έχει ελπίδα.

Θυμήθηκε, πριν από χρόνια, ήτανε παιδί ακόμα, είχε αρρωστήσει βαριά μια θεία του, ξαδέρφη της μητέρας του. Την είχανε σπίτι τους. Ήρθε ο γιατρός βγαίνοντας από το δωμάτιο της άρρωστης, είπε με επίσημο ύφος:

– Δεν υπάρχει πλέον ελπίς!

Έτσι κι αυτός τώρα, είχε φτάσει στο σημείο να λέει:

– Δεν υπάρχει πλέον ελπίς!

Του φάνηκε φοβερό που ήτανε χωρίς ελπίδα. Είχε την αίσθηση πως οι άλλοι στο καφενείο τον κοιτάζανε κι άλλοι από το δρόμο σκέφτονταν και ψιθυρίζανε μεταξύ τους: "Αυτός εκεί δεν έχει ελπίδα!" Σαν να ήταν έγκλημα αυτό. Σαν να είχε ένα σημάδι πάνω του που το μαρτυρούσε. Σαν να ήταν γυμνός ανάμεσα σε ντυμένους.

Σκέφτηκε τα διηγήματα που είχε γράψει, δίνοντας έτσι μια διέξοδο στην αγωνία του. Άγγιζε θέματα του καιρού μας: τον πόλεμο, την κοινωνική δυστυχία... Ωστόσο, δεν το αποφάσιζε να τα εκδώσει. Φοβότανε! Φοβότανε την ετικέτα που θα του δίνανε σίγουρα οι μεν και οι δε. Όχι, έπρεπε να τα βγάλει. Στο διάολο η ετικέτα! Αυτός ήταν ένας άνθρωπος, τίποτε άλλο. Ούτε αριστερός, ούτε δεξιός. Ένας άνθρωπος που είχε ελπίσει άλλοτε, και τώρα δεν έχει ελπίδα, και που νιώθει χρέος του να το πει αυτό. Βέβαια, άλλοι θα 'χουν ελπίδα, σκέφτηκε. Δεν μπορεί παρά να 'χουν.

Ξανάριξε μια ματιά στην εφημερίδα: η Ινδοκίνα, η "Κοσμική Κίνησης", το ρεσιτάλ πιάνου, οι δυο αυτοκτονίες για οικονομικούς λόγους, οι "Μικρές Αγγελίες"...

ΖΗΤΕΙΤΑΙ γραφομηχανή...

ΖΗΤΕΙΤΑΙ ραδιογραμμόφωνον...

ΖΗΤΕΙΤΑΙ τζιπ εν καλή καταστάσει...

ΖΗΤΕΙΤΑΙ τάπης γνήσιος περσικός...

Έβγαλε την ατζέντα του, έκοψε ένα φύλλο κι έγραψε με το μολύβι του:

ΖΗΤΕΙΤΑΙ ελπίς.

Ύστερα πρόσθεσε το όνομά του και τη διεύθυνσή του. Φώναξε το γκαρσόνι. Ήθελε να πληρώσει, να πάει κατευθείαν στην εφημερίδα, να δώσει την αγγελία του, να παρακαλέσει, να επιμείνει, να μπει οπωσδήποτε στο αυριανό φύλλο.

A. Σαμαράκης

5.1 **Να αναφέρεις έξι από τα θέματα της εφημερίδας της δεκαετίας του '50 σύμφωνα με το κείμενο;** (3)

5.2 **Σύμφωνα με το κείμενο, ποιες ήταν οι ελπίδες που είχαν οι άνθρωποι στο τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου; (Να αναφέρεις παραδείγματα από το κείμενο)** (4)

5.3 **Σύμφωνα με το κείμενο, εκπληρώθηκαν ή διαψεύστηκαν οι ελπίδες τους; Να αναφέρεις παραδείγματα από το κείμενο.** (3)

- 5.4 Σύμφωνα με το κείμενο, τα πρωτοσέλιδα των παρακάτω εφημερίδων που ακολουθούν αλλά και όσα γνωρίζεις, ποιες νομίζεις ότι είναι οι διαφορές και οι ομοιότητες στα θέματα των εφημερίδων της δεκαετίας του '50 με τις σημερινές εφημερίδες; (περίπου 60-80 λέξεις)

(10)

[20]

Βαθμοί 40

Σύνολο 100 βαθμοί